

7.3 LECKE MAGÁNTULAJDON EGY ÖKOTÁRSADALOMBAN (15 PERC)

Ebben a leckében amellet érvelek, hogy egy ökológikus társadalomban korlátozott magántulajdonra van szükség. Először ökológiai szempontból kritizálom Locke érvelését a korlátlan magántulajdon mellett, majd röviden kitérek Aldo Leopoldnak a földtulajdonra vonatkozó nézeteire.

7.3.1 Locke kritikája

Locke érveléséből az következik, hogy minden természeti erőforrást magántulajdonba kell adni, hiszen csak így lehet megsokszorozni a gazdasági javak mennyiségét. Locke tehát a magántulajdon *korlátlan* alkalmazása mellett érvel. Szerintem a skót szerző érvelése helyes, vagyis ha az általa megfogalmazott előfeltevések igazak, akkor következtetései is helyesek. Ugyanakkor röviden rámutatok arra, hogy *Locke előfeltevései nem érvényesek*.

Egyrészt a természeti erőforrások sohasem álltak végtelen bőségben rendelkezésre, ebből következik, hogy minden privatizálás egyúttal mások hozzáféréseinek a korlátozását is jelentette. Így a magántulajdon intézménye miatt a természeti erőforrások szükségképpen egyenlőtlenül oszlanak el a közösség tagjai között, ahogy azt Rousseau és Marx is hangsúlyozta.

Másrészt Locke hallgatólagosan feltételezi, hogy minden természeti entitás magánjóság, s mint ilyen privatizálható és privatizálandó. Ezzel szemben a természeti javak (levegő, tengerek, madarak) részben közjavak, s mint ilyenek valójában (*de facto*) nem privatizálhatók.

Harmadrészt az emberiség fennmaradása szempontjából a természet által nyújtott ökológiai szolgáltatások is fontosak. Azaz az érintetlen és műveletlen természet önmagában is – ökológiai jellegű – hasznossággal rendelkezik az emberiség számára. Ebből adódik, hogy egyensúlyba kell hozni a természet megműveléséből fakadó gazdasági előnyöket (és ökológiai veszteségeket) az érintetlen természet által biztosított ökológiai előnyökkel (s az elmaradt gazdasági haszonnal).

A fentiekhez tegyük hozzá, hogy Locke korában és még napjainkban is a gazdasági növekedés áll az előtérbe, viszont egy ökológikus társadalomban sokkal nagyobb hangsúlyt kap a zéró növekedés és a természetvédelem. Ezzel párhuzamosan csökken a magántulajdon és a piaci verseny, illetve nő az állami tulajdon és a bürokratikus szabályozása szerepe.

A munkaértékelméletben viszont feltehetően igaza van Locke-nak, vagyis abban, hogy a tulajdonos munkája képes megsokszorozni a tulajdonában levő dolog, jelesül természeti erőforrások hasznosságát ezt a munkát viszont csak akkor végzi el, ha nemcsak a kockázat, hanem a haszon jelentős része is őt illeti meg. Mindezek alapján úgy tűnik, hogy egy ökológikus társadalomban a korlátozott magántulajdon kap központi szerepet. Ez az intézmény elfogadja a magántulajdont (szemben Rousseau és Marx nézeteivel) ugyanakkor elutasítja a piaci fundamentalizmust, amelynek egyik fontos programja a feltétel nélküli privatizálás.

7.3.2 Aldo Leopold

[Aldo Leopold](#) (1887–1948) amerikai erdész, vadász, természetíró, az első környezetetikus és természetvédő. Nagy hatást gyakorolt rá az a kormányzati megbízatás, hogy szervezze meg farkasok kiirtását, amit később praktikus és etikai okok miatt is ellenzett. Főműve: *A Sand County Almanac* (1949). Munkásságának kulcsfogalma a földetika ([Land ethic](#)), amely egy általános kötelességet ír elő az ember számára az életközösség (ökoszisztéma) egészével kapcsolatban. „*Valami akkor jó, helyes, ha segít megőrizni az élő közösségek egységét, stabilitását és szépségét. Rossz ha nem így cselekszünk*”. (Leopold)

Egyik központi témája a tulajdon. Mint hangsúlyozza a földtulajdonos a földet és a hozzátartozó természeti entitásokat belső értékkel nem rendelkező dolgoknak tekinti, amelyekkel bármit megtehet. Leopold szerint a földtulajdonosnak törődnie kell a tulajdonában levő ökoszisztéma jólétével és felelősséggel tartozik irántuk. Leopold nem utasítja el a föld magántulajdonba adását, csak azt hangsúlyozza, hogy etikusan kell a földhöz és a természethez viszonyulni.

Leopold (balra) 1946-ban

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Aldo_Leopold#/media/Fájl:Leopold-Murie.jpg

Kérdések

1. Mondjon két hamis locke-i előfeltevést.
2. Mit jelent a földetika?
3. Mint mond Leopold a magántulajdonról?

Irodalom

Leopold, Aldo: Földetika in Lányi András (ed): *Természet és Szabadság*. Osiris Kiadó, Budapest, 2000. 103-116.o.

Locke (1986): *Értekezés a polgári kormányzatról*. Gondolat Kiadó, Budapest.

Tóth I. János (2005): *Fejezetek a környezetfilozófiából. Szerzők és irányzatok*. JATEPress. Szeged.

